

Bruksela, dnia 22.11.2018 r.
COM(2018) 772 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW**

Jednolity rynek w zmieniającym się świecie

Wyjątkowy atut wymagający nowego politycznego zobowiązania

Jednolity rynek jest jednym z największych osiągnięć projektu europejskiego. Sprawił, że Europa stała się jednym z najbardziej atrakcyjnych na świecie miejsc do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. W ciągu ostatnich 25 lat jednolity rynek istotnie przyczynił się do zwiększenia dobrobytu i zamożności obywateli Unii Europejskiej. Rynek ten zwiększa konkurencyjność przemysłu, gdyż zapewnia przedsiębiorstwom dostęp do dużego i konkurencyjnego rynku oraz eliminuje bariery utrudniające ich wzrost i ograniczające wysiłki na rzecz innowacji i rozszerzania działalności. Dzięki swojej dywersyfikacji jednolity rynek przyczynił się do zwiększenia odporności europejskiej gospodarki, a także unii gospodarczej i walutowej¹. Ze względu na swój rozmiar jednolity rynek przyczynił się ponadto do wzmocnienia pozycji i wpływu Unii Europejskiej na świecie. Korzyści płynące z jednolitego rynku znacznie wykraczają poza korzyści, jakie daje wolny obszar handlowy i unia celna, i obejmują swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału. Te cztery swobody, które razem umożliwiają bezproblemową wymianę handlową i działalność gospodarczą, stanowią trzon jednolitego rynku. Komisja szacuje, że korzyści gospodarcze wynikające z jednolitego rynku sięgają około 8,5 % produktu krajowego brutto Unii.

Chociaż osiągnięcia te mają duże znaczenie, jednolity rynek wymaga i zawsze będzie wymagał podejmowania starań, aby go zachować i ulepszać. Aby jednolity rynek pozostał motorem wzrostu i zapewniał obywatelom i przedsiębiorstwom możliwości, musi on nieustannie dostosowywać się do zmian i nowych wyzwań. Pojawia się coraz więcej różnorodnych poglądów na temat tego, jakie priorytety należy obrać, i ścierają się wizje dotyczące potencjalnych korzyści. Globalizacja i nowe technologie niosą ze sobą ogromne możliwości, ale również rodzą zasadnicze pytania o to, czy, kiedy, co i jak regulować przepisami. Wyzwaniem pozostają niespójne lub słabo egzekwowane wspólne przepisy. Nieustannych wysiłków wymaga zagwarantowanie, by przepisy te pozostały adekwatne do potrzeb w szybko zmieniającym się otoczeniu.

Przede wszystkim być może w miarę postępów procesu integracji każdy dodatkowy wysiłek staje się coraz trudniejszy w kontekście politycznym, gdyż dotykamy coraz bardziej drażliwych kwestii gospodarczych i społecznych. Okazuje się, że trudno jest na przykład pogłębiać integrację w obszarach takich jak usługi, co znacząco pobudziłoby wydajność i wzrost, oraz opodatkowanie, w którym to obszarze wiele przedsiębiorstw postrzega rozbieżności w obowiązujących przepisach jako jedną z głównych przeszkód na jednolitym rynku. To samo dotyczy społecznego wymiaru jednolitego rynku, gdzie postęp odgrywa ogromną rolę, gdyż umożliwia wszystkim obywatelom pełne korzystanie z integracji.

Z uwagi na te wyzwania głębsza integracja wymaga obecnie większej odwagi i determinacji politycznej niż 25 lat temu oraz większych niż kiedykolwiek wcześniej wysiłków, aby zlikwidować rozdzźwięk między retoryką a osiągnianiem wyników. Zbyt często stoimy w obliczu sytuacji, w której konsensus wydający się istnieć na najwyższym poziomie co do potrzeby pogłębienia jednolitego rynku nie współlistnieje z wolą polityczną, by przyjąć konkretne środki proponowane przez Komisję i mogące zmienić zastaną sytuację lub by transponować i wdrożyć już uzgodnione środki. Nawet jeśli państwa członkowskie wyrażają poparcie dla dalszej integracji rynkowej lub dalszej harmonizacji, często promują one wyłącznie własne podejście krajowe jako podstawę przepisów europejskich, co może prowadzić do napięć politycznych. To z kolei prowadzi do wielokrotnych apeli kierowanych do Komisji, aby ta przedstawiła nowe pomysły. Nie gwarantuje się jednak woli realizowania

¹ Przemowa M. Draghiego, „Unia gospodarcza i walutowa: przeszłość i teraźniejszość, 19 września 2018 r., Berlin, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>

tych pomysłów. W związku z tym potrzebujemy otwartej debaty poświęconej tym kwestiom, a przywódcy powinni zaangażować się we wszystkie wymiary jednolitego rynku.

W ramach strategii dotyczących jednolitego rynku, unii rynków kapitałowych i jednolitego rynku cyfrowego Komisja zaproponowała w ciągu ostatnich czterech lat ambitny i zrównoważony zestaw środków w celu dalszego pogłębienia jednolitego rynku i uczynienia go bardziej sprawiedliwym. Wnioski Komisji tworzą razem ramy prawne jednolitego rynku ukierunkowanego na przyszłość. Niektóre wnioski już przyjęto, ale Parlament Europejski i Rada muszą jeszcze uzgodnić 44 z 67 wniosków przedstawionych w ramach tych strategii (zob. załącznik I). Komisja przedstawiła również ważne i dalekosiężne wnioski dotyczące gospodarki o obiegu zamkniętym, polityki energetycznej, transportowej i klimatycznej, które przyczynią się do pogłębienia jednolitego rynku i wspierania zrównoważonego rozwoju. Aby jednolity rynek pozostał sprawiedliwy, Komisja zaproponowała mechanizmy zabezpieczające w dziedzinie zatrudnienia, podatków i prawa spółek.

W marcu 2018 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji o dokonanie oceny aktualnej sytuacji na jednolitym rynku pod względem wdrażania, stosowania i egzekwowania obowiązujących przepisów mających kluczowe znaczenie dla funkcjonowania tego rynku, a także oceny utrzymujących się barier i możliwości, jakie dałby w pełni funkcjonujący jednolity rynek. Niniejszy komunikat stanowi pierwszą odpowiedź na wezwanie Rady Europejskiej i przyjmuje się go w powiązaniu z roczną analizą wzrostu gospodarczego oraz komunikatem podsumowującym plan inwestycyjny dla Europy². W niniejszym komunikacie przedstawiono aktualną sytuację oraz przypomniano o korzyściach dla obywateli, konsumentów i przedsiębiorstw. Podkreślono w nim pilną potrzebę osiągnięcia przed końcem bieżącego cyklu legislacyjnego porozumienia w sprawie przedstawionych wniosków. Zwrócono w nim również uwagę na konieczność bardziej skutecznego wdrażania, stosowania i egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku. Oceniono w nim również główne przeszkody, które trzeba będzie pokonać, aby jednolity rynek nadal funkcjonował skutecznie, dzięki czemu Unia będzie mogła wykorzystać możliwości, jakie stwarza przyszłościowy jednolity rynek – co z kolei pomoże zapewnić wzrost gospodarczy i dobrobyt obywatelom i przedsiębiorstwom w Unii oraz kształtować globalny program działań.

1. Wzmocnienie pozycji i ochrona

Jednolity rynek jest potężną siłą napędową konkurencyjności Unii i dobrobytu jej mieszkańców. Spełnia ważną funkcję społeczną, gdyż tworzy wspólną przestrzeń życiową w oparciu o wspólne zasady dotyczące ponad 512 mln Europejczyków. Według badania Eurobarometr z wiosny 2018 r. 82 % obywateli Unii popiera swobodę mieszkania, zatrudnienia, kształcenia i prowadzenia działalności gospodarczej w innych państwach członkowskich. Jest to najwyższy poziom poparcia, jaki uzyskała jakakolwiek polityka unijna³. Zewnętrzny wymiar jednolitego rynku przynosi również korzyści gospodarcze i społeczne, ponieważ zapewnił Unii wyjątkową pozycję w międzynarodowych negocjacjach handlowych i jest atutem przyciągającym zagraniczne inwestycje i talenty. Jest to tym bardziej istotne, że konkurenci Unii na poziomie globalnym to gospodarki równie duże, jak cały kontynent.

² Odpowiednio COM (2018) 770 i COM (2018) 771.

³ Standardowe badanie Eurobarometr 89, wiosna 2018 r.

1.1 Więcej możliwości i korzyści dla obywateli

1.1.1 Większy wybór, niższe ceny i lepsza ochrona konsumentów

Usunięcie przeszkód w swobodnym przepływie towarów i usług, w tym danych, przyniosło konsumentom i przedsiębiorstwom znaczne korzyści gospodarcze. Konsumentom korzystają z bogatszej oferty oraz wysokiej jakości produktów i usług po niższych cenach. Niezakłócona konkurencja pobudza innowacyjność przedsiębiorstw i poprawia ich produkty i usługi⁴. Dobrym przykładem tych bezpośrednich korzyści jest spadek cen usług telekomunikacyjnych o 35 % w ciągu ostatnich dziesięciu lat⁵, zniesienie opłat roamingowych oraz obniżenie kosztów transportu lotniczego.

Jednolity rynek umożliwia obywatelom dokonywanie płatności w całej strefie euro w znacznie tańszy sposób i w znacznie szybszym tempie. Przyjęcie euro, wprowadzenie jednolitego obszaru płatności w euro (SEPA) i wejście w życie przepisów prawa Unii⁶ skutkowało dostosowaniem opłat za płatności transgraniczne w euro do opłat krajowych w strefie euro, sprawiając, że opłaty te zmalały o średnio o 85 %. Pozwoliło to również obywatelom, którzy pracują i uczą się w innym państwie członkowskim, na korzystanie z ich rachunków bankowych w kraju pochodzenia w celu pobierania wynagrodzenia lub opłacania rachunków w ich kraju zamieszkania.

Jednolity rynek może skutecznie funkcjonować pod warunkiem, że konsumenci mogą mieć zaufanie do produktów, które chcą kupić – zarówno produktów i usług w internecie, jak i poza nim, oraz dostarczanych i świadczonych lokalnie lub pochodzących z innego państwa członkowskiego. Zaufanie to buduje się dzięki opracowaniu jednolitego zestawu przepisów unijnych służących ochronie konsumentów. Przepisy te przewidują już wspólne normy ochrony w wielu dziedzinach, takich jak bezpieczeństwo produktów i żywności, ochrona środowiska, prawa pasażerów, prywatność i ochrona danych oraz dobrostan zwierząt.

Zharmonizowane przepisy Unii dotyczące informacji na temat żywności zwiększyły ochronę konsumentów i zapewniły przedsiębiorstwom spożywczym pewność prawa. Zwiększa to obieg i dostępność produktów spożywczych w obrębie jednolitego rynku. W szczególności, w świetle przepisów, żywność paczkowana i posiłki w restauracjach muszą wyraźnie wskazywać na obecność alergenów i muszą zawierać jasne informacje o wartości odżywczej. Chroni to zdrowie konsumentów i umożliwia im dokonywanie świadomych wyborów.

1.1.2 Swobodny przepływ w Unii

17 mln obywateli Unii mieszka lub pracuje w innym państwie członkowskim, a 9,5 mln z nich jest aktywnych zawodowo. Około 2 mln obywateli to osoby dojeżdżające do pracy zagranicą, które pracują lub studiuje w jednym kraju, ale mieszkają w innym⁷. W ciągu ostatnich dziesięciu lat znacznie wzrosła wewnątrzunijna mobilność osób⁸ (zob. wykres poniżej). Od początku uruchomienia programu Erasmus ponad dziewięć milionów obywateli mogło ponadto wyjechać na pewien czas do innego kraju, aby studiować, kształcić się lub

⁴ SWD(2018) 198.

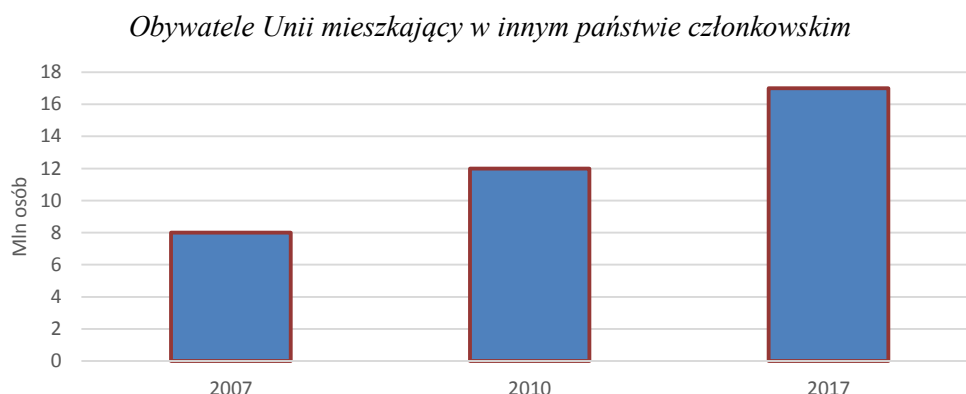
⁵ Indeks gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI) 2018, SWD (2018) 198; okres odniesienia: 2006–2015.

⁶ Rozporządzenie (WE) nr 924/2009.

⁷ COM(2017) 534.

⁸ Wewnątrzunijna mobilność osób odnosi się do całkowitej liczby obywateli Unii Europejskiej w każdym wieku zamieszkujących w innym państwie członkowskim, tj. obejmuje emerytów, studentów i pracowników.

szkolić⁹. Chociaż postępy w tych obszarach są imponujące, wyniki liczbowe dla kontynentu liczącego ponad 512 mln mieszkańców są w dalszym ciągu niskie. Należy je postrzegać w kontekście szczególnych czynników, takich jak język i różnice w systemach opieki społecznej, które są trudne do pokonania i które oznaczają, że mobilność pracowników prawdopodobnie zawsze będzie w Unii niższa niż na innych rynkach zintegrowanych.

Źródło: Eurostat – obliczenia własne.

Dzięki usunięciu dyskryminujących, nieuzasadnionych lub niewspółmiernych przeszkód w mobilności pracowników oraz w wyniku ustanowienia zasad równego traktowania pracowników krajowych i unijnych jednolity rynek stwarza nowe możliwości zatrudnienia obywatelom Unii, którzy chcą pracować w innym państwie członkowskim. Mobilność pracowników przynosi również korzyści sektorom gospodarki borykającym się z niedoborem siły roboczej. Dzięki temu podczas kryzysu gospodarczego i finansowego pracownicy w Europie mogli znaleźć pracę w krajach Unii mniej dotkniętych kryzysem.

Obywatel Unii pracował przez 4 lata w Niemczech i 32 lat w Portugalii. W Niemczech obywatel musi przepracować co najmniej 5 lat, aby uzyskać prawo do emerytury, w związku z czym nie mógłby zarejestrować się w krajowym systemie emerytalno-rentowym w Niemczech. Dzięki przepisom Unii dotyczącym koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego niemiecki urząd ds. emerytur musi uwzględnić lata przepracowane przez obywatela w Portugalii, i wypłacić mu część emerytury w wysokości odpowiadającej 4 latom pracy w Niemczech.

Należy jednak również zauważyć, że pozytywny wpływ jednolitego rynku nie rozkłada się równomiernie i że nie wszyscy obywatele są w stanie korzystać ze swoich swobód. Istnieje wyraźna potrzeba uwzględnienia obaw obywateli w regionach o wysokim wskaźniku bezrobocia lub przechodzących strukturalne zmiany. Wzrost mobilności pracowników lub pogłębienie integracji rynkowej może prowadzić do problemów związanych z dochodami i bezpieczeństwem zatrudnienia. W związku z tym Unia podjęła działania mające na celu zwiększenie odporności jej siły roboczej na zmiany na rynku pracy, na przykład poprzez zmianę kwalifikacji lub nabywanie nowych kwalifikacji zawodowych, a także przez wprowadzenie wysokich standardów rynku pracy. Niedawny przegląd przepisów dotyczących pracowników delegowanych przewiduje na przykład wzmocnienie ochrony, a w szczególności wprowadza zasadę równości wynagrodzeń za taką samą pracę w tym samym miejscu. Europejski filar praw socjalnych¹⁰ odzwierciedla wspólne rozumienie

⁹ Liczba ta obejmuje 4,4 mln studentów szkół wyższych, 1,4 mln młodych osób uczestniczących w programach wymiany, 1,3 mln uczestników programów kształcenia i szkolenia zawodowego, 1,8 mln pracowników, 100 000 wolontariuszy i 100 000 uczestników programu Erasmus Mundus.

¹⁰ COM(2017) 250.

europejskich standardów społecznych, określa program działań na rzecz nowych i bardziej skutecznych praw dla obywateli i pracowników, a także odnosi się do pojawiających się wyzwań społecznych i demograficznych oraz do zmieniającego się świata pracy. Ważną rolę we wspieraniu obywateli i terytoriów w radzeniu sobie z nierównym podziałem korzyści płynących z jednolitego rynku odgrywa również Unijna polityka spójności.

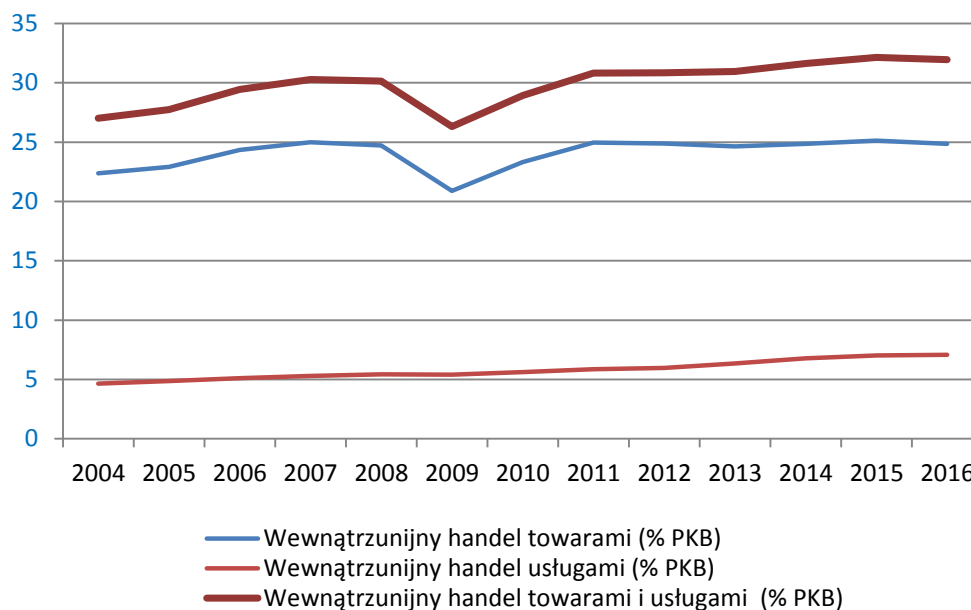
W czerwcu 2016 r. Komisja przyjęła Nowy europejski program na rzecz umiejętności, aby zapewnić obywatelom w całej Unii odpowiednie szkolenia, umiejętności i wsparcie na zmieniających się rynkach pracy. W tym celu Komisja rozpoczęła realizację planu działania na rzecz współpracy sektorowej, aby zaspokoić krótko- i średnioterminowe potrzeby w zakresie umiejętności w różnych sektorach gospodarki.

1.2 Korzyści dla przedsiębiorstw

Dzięki harmonizacji przepisów krajowych, wspólnych standardów w państwach członkowskich zamiast 28 różnych zestawów norm, a także dzięki zasadzie wzajemnego uznawania jednolity rynek oferuje dostęp do rynku liczącego ponad 512 mln konsumentów, gdzie testowane mogą być nowe pomysły i produkty. Unijne przepisy dotyczące zamówień publicznych umożliwiają bardziej strategiczne podejście do wydatków publicznych i zapewniają państwom członkowskim, władzom regionalnym i lokalnym możliwość wyboru najlepszych ofert w oparciu o szerszy zakres kryteriów niż tylko najniższa cena¹¹. Dywersyfikacja, skala, eksperymenty i innowacje, które jednolity rynek zapewnia, przyczyniają się do zwiększenia wydajności i tym samym pozwalają europejskim przedsiębiorstwom zachować konkurencyjność w zglobalizowanym świecie. Sukcesem okazał się w szczególności jednolity rynek towarów. W odniesieniu do ponad 80 % produktów przemysłowych usunięto przeszkody regulacyjne i przyjęto wspólne przepisy, natomiast w przypadkach, gdzie takie przepisy nie istnieją, wprowadzono zasadę wzajemnego uznawania. Nastąpiła również dalsza integracja jednolitego rynku. W porównaniu z gospodarką Unii wewnątrzunijny handel towarami i usługami wzrósł z 27 % w stosunku do wielkości produktu krajowego brutto Unii w 2004 r. do 33 % w 2017 r., chociaż handel usługami jest nadal bardziej ograniczony i zdecydowanie nie wykorzystuje swojego potencjału.

¹¹ Zamówienia publiczne stanowią istotną część inwestycji publicznych w gospodarkę Unii: 2 biliony EUR rocznie, co stanowi 14 % produktu krajowego brutto Unii. COM(2017) 572.

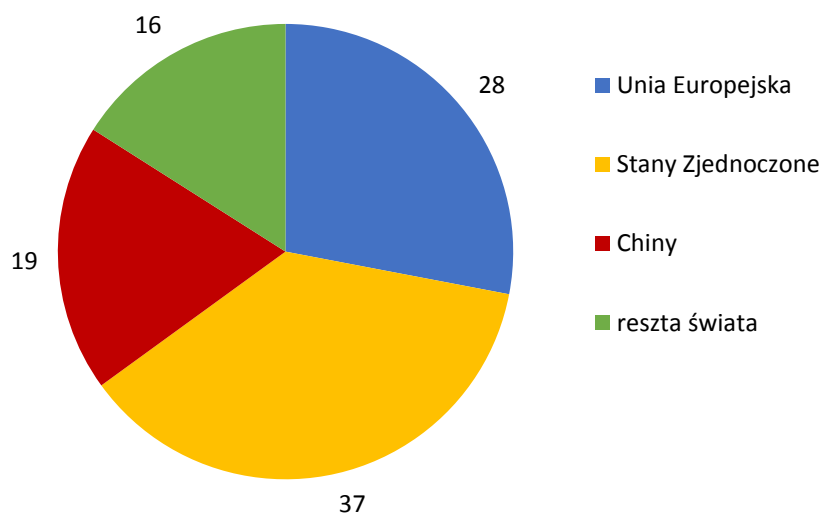
Wewnątrzunijny handel towarami i usługami (w stosunku do wielkości produktu krajowego brutto Unii)

Źródło: Eurostat.

Jednolity rynek daje wszystkim przedsiębiorstwom – małym i dużym – możliwość przyciągania inwestycji, aby rozwijać swoją działalność poza granicami własnego kraju, i osiągnąć skalę, która umożliwi im rozwój zarówno w Unii, jak i na świecie. Dzięki jednemu z największych rynków na świecie Unia pomaga europejskim przedsiębiorstwom uzyskać konkurencyjną pozycję na świecie.

Liczba europejskich przedsiębiorstw w rankingu 100 największych przedsiębiorstw na świecie w 2017 r.

Źródło: Fortune, wirtualizacja Europejskiego Ośrodka Strategii Politycznej.

1.2.1 Korzyści płynące z integracji sektora finansowego

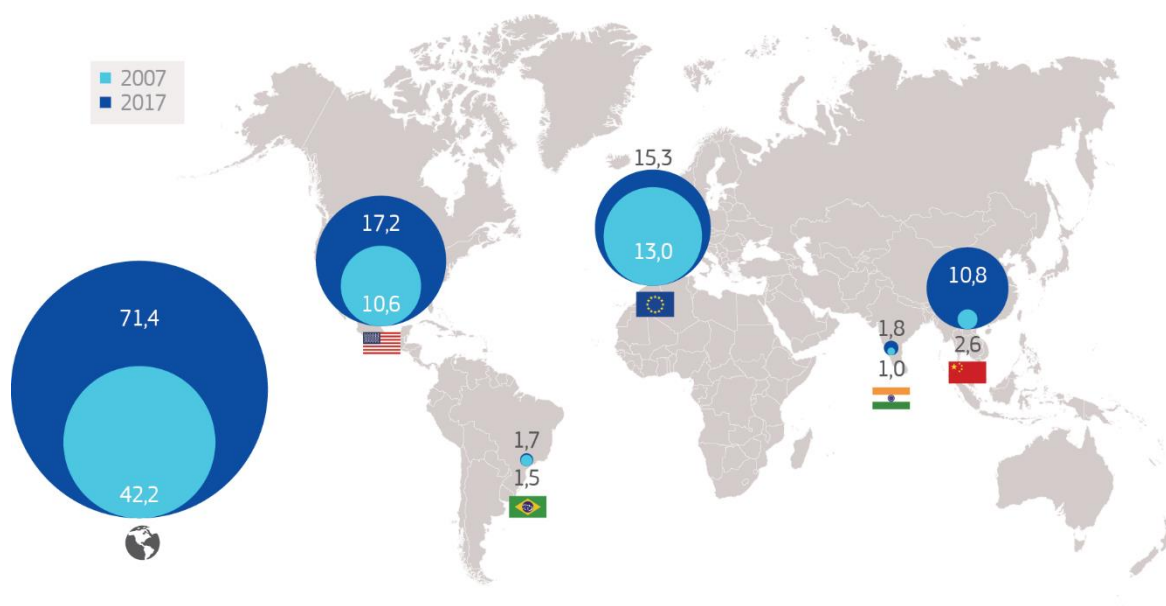
W ciągu ostatnich 25 lat pomimo kryzysu finansowego nastąpiła dalsza integracja rynków kapitałowych w Europie. Od 1992 r. rynki kapitałowe odnotowują znaczny wzrost, a w 2015 r. ponad dwukrotnie przekroczyły wielkość unijnej gospodarki. Coraz więcej dostawców usług finansowych jest w stanie oferować swoje usługi w całej Unii dzięki

jednolitemu paszportowi¹². Taka sytuacja pobudza konkurencję i stwarza nowe możliwości dla przedsiębiorstw, które potrzebują finansowania na rynkach kapitałowych. Obecnie przedsiębiorstwa mogą finansować więcej swoich działań na jednolitym rynku i w mniejszym stopniu są zależne od finansowania przez banki. Wzmocniony nadzór na szczęblu Unii zaowocował wyższym poziomem ochrony konsumentów i inwestorów. Integracja rynków kapitałowych sprzyja również europejskim innowacjom, które mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia efektywności i wydajności przedsiębiorstw.

1.2.2 *Kształtowanie otwartego i wielostronnego systemu handlowego opartego na przepisach oraz zapewnienie dostępu do międzynarodowych łańcuchów wartości*

Jednolity rynek umożliwia Unii przemawianie jednym głosem podczas międzynarodowych negocjacji handlowych. Jednolity rynek obejmuje ponad 512 mln konsumentów i wytwarza produkt krajowy brutto w wysokości 15 300 mld EUR¹³, co czyni go jednym z największych rynków na świecie. Jest on zatem atrakcyjny dla naszych partnerów handlowych i może być wykorzystywany jako instrument wspomagający otwieranie rynków za granicą w sposób przynoszący wzajemne korzyści. Przykładem może być niedawne podpisanie umów o wolnym handlu z Japonią i Singapurem, wniosek Komisji w sprawie podpisania umowy z Wietnamem, zakończenie negocjacji z Meksykiem oraz trwające negocjacje z Mercosurem¹⁴, Chile, Australią i Nową Zelandią. Ambitny program handlowy Unii pomaga zapewnić uczciwą konkurencję i równe warunki działania europejskim przedsiębiorstwom na rynkach państw trzecich.

*Gospodarka europejska w perspektywie globalnej
(produkt krajowy brutto, w bln euro – ceny bieżące, lata 2007–2017)*

Źródło: Bank Światowy i Europejski Bank Centralny, wizualizacja Europejskiego Ośrodka Strategii Politycznej.

Skala jednolitego rynku oznacza również, że Unia może kształtować otwarty i wielostronny system handlowy oparty na przepisach. Przedsiębiorstwa z państw trzecich muszą

¹² Obecnie 13 484 instytucji finansowych korzysta z 359 953 paszportów w celu świadczenia usług finansowych w Unii.

¹³ Dane za 2017 r.

¹⁴ „Wspólny Rynek Południa” obejmujący Argentynę, Brazylię, Paragwaj i Urugwaj.

przestrzegać przepisów Unii w zakresie dostępu do jednolitego rynku, w tym w dziedzinie zdrowia, środowiska, bezpieczeństwa żywności i produktów oraz ochrony konsumentów. Na zharmonizowanych normach UE wzorowane są często normy globalne, a polityka handlowa promuje je za pośrednictwem umów o wolnym handlu. W pełnej zgodności z unijnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych i prywatności Unii zaproponowała horyzontalne przepisy dotyczące transgranicznego przepływu danych i ochrony danych osobowych w prowadzonych przez siebie negocjacjach handlowych i inwestycyjnych z państwami trzecimi.

Proponowane nowe ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych pomogą chronić strategiczne interesy Unii dzięki większej przejrzystości i kontroli. Wszystko to przynosi przedsiębiorstwom istotne korzyści i stwarza wiele możliwości. W ten sposób jednolity rynek przyczynia się do osiągnięcia celów Unii na rzecz wspierania pokoju, wartości Unii i dobrobytu jej obywateli. Przepisy prawne regulujące jednolity rynek, a także ambitny program handlowy Unii potwierdzają i promują te wartości.

Produkcja międzynarodowa jest w coraz większym stopniu zorganizowana w ramach globalnych łańcuchów wartości, w których proces innowacji i produkcji obejmuje kilka krajów. Dzięki jednolitemu rynkowi unijne przedsiębiorstwa mają dostęp do bardziej zróżnicowanych, tańszych i lepszych pod względem jakości środków produkcji, w związku z czym są bardziej konkurencyjne w skali świata. Jednolity rynek ułatwia integrację przedsiębiorstw w europejskich łańcuchach wartości, co przyczynia się do zatrzymania działalności gospodarczej na terenie Unii. Na przykład udział środków produkcji pochodzących z innych państw członkowskich w łańcuchach produkcyjnych wykazuje tendencję zwyżkową i przekracza obecnie 14 %¹⁵. Wszelkie nowe lub przywracane bariery na jednolitym rynku ostatecznie obniżają konkurencyjność unijnych przedsiębiorstw. Jednolity rynek ma kluczowe znaczenie dla małych i średnich przedsiębiorstw, gdyż oferuje coraz większe możliwości biznesowe przedsiębiorstwom, które same nie zajmują się wywozem¹⁶.

¹⁵ Wyniki są znacznie wyższe w przypadku przemysłu samochodowego (32 %) i przemysłu chemicznego (31 %); w obu przypadkach nastąpił wzrost z 23 % w 2000 r.

¹⁶ Zob. na przykład „25 lat funkcjonowania europejskiego jednolitego rynku – badanie finansowane przez duński urząd ds. działalności gospodarczej”, <http://www.hbseconomics.dk/wp-content/uploads/2018/09/25-years-of-the-Single-Market.pdf>.

*Łańcuch wartości europejskich producentów turbin wiatrowych:
główne lokalizacje zakładów produkcyjnych*

Źródło: w oparciu o dane Wspólnego Centrum Badawczego.

Europejski sojusz na rzecz baterii to dobry przykład strategicznego łańcucha wartości w Europie, który jest możliwy dzięki jednolitemu rynkowi. Chociaż ogniwa baterii będą stanowić dużą część wartości dodanej w samochodzie przyszłości, Unia nie jest obecnie w stanie produkować ich na masową skalę i polega na przywozie z państw trzecich. Może to powodować problemy z bezpieczeństwem dostaw i zwiększać koszty z powodu transportu, opóźnień lub słabszej kontroli jakości. Rok po wdrożeniu sojuszu powstają w Unii konsorcja, buduje się pierwsze pilotażowe zakłady produkcyjne, a ponadto ogłasza się kolejne projekty mające na celu uczynienie z Unii wiodącego gracza w tym strategicznym obszarze.

2. Wyzwanie w zakresie osiągnięcia celów

Obywatele i przedsiębiorstwa odczuwają korzyści płynące z jednolitego rynku tylko pod warunkiem, że przepisy regulujące działanie takiego rynku będą funkcjonować w praktyce. Czy to w odniesieniu do wymogów dotyczących produktów żywnościowych czy też wymogów z zakresu ubezpieczenia lub bezpieczeństwa i higieny pracy, nieprzestrzeganie prawa Unii w jednym państwie członkowskim może mieć daleko idące konsekwencje w innym państwie członkowskim. Nieprzestrzeganie prawa może podważyć zaufanie konsumentów do jednolitego rynku. Zakłóca również równe warunki działania dla przedsiębiorstw. Dobre wdrażanie, stosowanie i egzekwowanie przepisów dotyczących jednolitego rynku są zatem warunkami wstępnymi, jeśli ma się urzeczywistnić deklarowane pragnienie pogłębienia jednolitego rynku.

2.1 Wdrażanie i stosowanie przepisów dotyczących jednolitego rynku

Państwa członkowskie odpowiadają za wdrożenie dyrektyw do swojego prawa krajowego. W ciągu ostatnich 20 lat odnotowano znaczne postępy w transpozycji dyrektyw dotyczących jednolitego rynku do prawa krajowego, o czym świadczy znaczny spadek średniego poziomu deficytu transpozycji (z 6,3 % w 1997 r. do 0,9 % w 2017 r.). Właściwe wdrożenie wszystkich przepisów przyjętych w ciągu ostatnich kilku lat w celu przyspieszenia rozwoju jednolitego rynku będzie jednak głównym wspólnym wyzwaniem w najbliższej przyszłości i będzie wymagało od wszystkich państw członkowskich stałego zaangażowania¹⁷. Ostatnie sygnały nie zawsze były zachęcające. Na przykład deficyt transpozycji 16 dyrektyw z terminami transpozycji przypadającymi w okresie od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. wyniósł 25 % w czerwcu 2018 r. W przypadku trzech dyrektyw w sprawie zamówień publicznych, które miały zostać transponowane do kwietnia 2016 r., Komisja wszczęła 58 postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko 21 państwom członkowskim w związku z brakiem informacji o środkach transpozycji. Trzy z tych postępowań są nadal w toku.

W przypadku minimalnej harmonizacji przepisów krajowych na poziomie Unii państwa członkowskie, jeżeli wyrażają taką wolę, mają prawo iść dalej niż wymagają tego przepisy prawne UE. Nie może to jednak prowadzić do nadmiernie rygorystycznego wdrażania, gdzie środki krajowe mogą spowodować niewspółmierne obciążenia po stronie obywateli i przedsiębiorstw¹⁸. Przykładem tego ryzyka jest transpozycja, w razie potrzeby, ogólnego rozporządzenia o ochronie danych do krajowych ram prawnych – w jednym z państw członkowskich przyjęto przy tej okazji prawie 600 stron dodatkowych przepisów. W 2016 r. Parlament Europejski, Rada i Komisja Europejska zobowiązały się w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa¹⁹ do publikowania tekstów krajowych środków transpozycji oraz do wyjaśnienia, które przepisy wynikają z dyrektyw unijnych, a które wykraczają poza zakres tych dyrektyw. Przezroczystość sama w sobie może pomóc w zapewnieniu, by wszelkie dodatkowe wymogi były współmierne i wyraźnie uzasadnione. Komisja udostępniła państwom członkowskim narzędzie do powiadamiania o tym, w jaki sposób dokonały transpozycji dyrektyw unijnych, ale do tej pory skorzystały z niego tylko dwa państwa członkowskie w odniesieniu do trzech dyrektyw.

Za stosowanie przepisów w zakresie jednolitego rynku odpowiedzialne są również organy państw członkowskich. W ostatnich latach kilka przypadków niewłaściwego stosowania przepisów miało poważne konsekwencje. W związku z tym zwiększono nadzór na szczeblu Unii.

Skandal związany z tzw. aferą Dieselgate ujawnił uchybienia w egzekwowaniu przepisów Unii w zakresie procedur homologacji typu pojazdów przez właściwe organy na szczeblu państw członkowskich oraz brak narzędzi prawnych będących do dyspozycji Komisji w celu zaradzenia tej sytuacji. Nowe ramy homologacji typu przyjęte w maju 2018 r. sprawią, że stosowanie przepisów unijnych będzie bardziej skuteczne i znacznie wzmocni nadzór unijny.

¹⁷ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 26 maja 2016 r. w sprawie strategii jednolitego rynku, 2015/2354 (INI); rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 stycznia 2016 r. „W kierunku aktu o jednolitym rynku cyfrowym”, 2015/2147 (INI).

¹⁸ Zob. również na szczeblu państw członkowskich inicjatywę francuską mającą na celu identyfikowanie i usuwanie szeregu przypadków nadmiernie rygorystycznego wdrażania związanych z transpozycją dyrektyw unijnych, <https://ue.delegfrance.org/suppression-de-sur-transpositions>

¹⁹ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

Aby przepisy dotyczące jednolitego rynku były skuteczne, często konieczny jest nadzór ze strony niezależnych organów na szczeblu krajowym, zatrudniających wystarczającą liczbę pracowników i dysponujących odpowiednim sprzętem. Dotyczy to takich dziedzin jak konkurencja, nadzór rynku, ochrona danych, energia, transport, telekomunikacja lub usługi finansowe. Organy te stanowią dodatkową gwarancję prawidłowego stosowania przepisów dotyczących jednolitego rynku. Komisja będzie w dalszym ciągu zwracać szczególną uwagę na zapewnienie, by organy te sprawnie funkcjonowały i miały odpowiednie zasoby. Konkretnie rzecz ujmując, Komisja wzmocni swoje wsparcie na rzecz budowania zdolności administracyjnych, na przykład w ramach proponowanych programów wsparcia jednolitego rynku i reform w kolejnych wieloletnich ramach finansowych.

Ochrona konsumentów przed nieuczciwymi praktykami ze strony pozbawionych skrupułów przedsiębiorstw stanowi wyzwanie, które wymaga ściślejszej współpracy transgranicznej między administracjami. Skandal z 2017 r. dotyczący skażenia fipronilem kurzych jaj pokazał na przykład, że istnieje możliwość zacieśnienia współpracy w dziedzinie zapobiegania oszustwom w branży spożywczej. Współpraca transgraniczna jest również potrzebna, aby pomóc obywatelom i przedsiębiorstwom w korzystaniu ze swobód jednolitego rynku oraz w rozwiązywaniu konfliktów między organami publicznymi. Komisja podjęła zdecydowane działania w tej dziedzinie, przedstawiając wniosek w sprawie Europejskiego Urzędu ds. Pracy²⁰. Jego zadaniem jest poprawa swobodnego przepływu pracowników, w szczególności dzięki współpracy transgranicznej między organami krajowymi oraz mediacjom w konfliktach transgranicznych.

W tablicy wyników wymiaru sprawiedliwości²¹ Komisja przypomina, że niezależność, jakość i skuteczność wymiaru sprawiedliwości oraz poszanowanie praworządności na szczeblu krajowym mają kluczowe znaczenie dla utrzymania zaufania do jednolitego rynku. Poprawa krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości jest zatem priorytetem dla Komisji, czy to poprzez europejski semestr, tj. roczny cykl koordynacji polityki gospodarczej Unii, czy też poprzez wspieranie szkoleń i pracy sędziów, na przykład za pośrednictwem europejskiej sieci sądowej. Komisja zaproponowała również wzmocnienie zdolności obywateli do egzekwowania przysługujących im praw. Dzięki pakietowi zwanemu „nowy ład dla konsumentów”²² wykwalifikowane podmioty będą w stanie podejmować działania prawne w imieniu konsumentów. Jeżeli pakiet zostanie przyjęty, zapewni on tańsze i skuteczniejsze środki powstrzymywania i usuwania naruszeń, które szkodzą wielu konsumentom w Unii. W obszarach, w których naruszenia prawa Unii mogą być trudne do wykrycia i mogą poważnie szkodzić interesowi publicznemu, kluczową rolę mogą odgrywać sygnaliści, o czym świadczą niedawne skandale. Wniosek Komisji dotyczący tej kwestii zapewni sygnalistom poczucie bezpieczeństwa przy zgłaszaniu tego typu naruszeń²³.

2.2 Egzekwowanie przepisów na szczeblu unijnym

Komisja, jako strażniczka traktatów, zapewnia przestrzeganie przez państwa członkowskie przepisów unijnych, głównie w drodze postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, zgodnie z podejściem strategicznym określonym w komunikacie „Prawo Unii: lepsze wyniki dzięki lepszemu stosowaniu”²⁴, oraz kontrolę pomocy państwa. Unia wprowadziła również wzmocnione mechanizmy nadzoru, takie jak europejskie urzędy

²⁰ COM(2018) 131.

²¹ COM(2018) 364.

²² COM(2018) 183.

²³ COM(2018) 218.

²⁴ C(2016) 8600.

nadzoru w dziedzinie usług finansowych. Biorąc pod uwagę fakt, że zagrożenia dla stabilności finansowej i ochrony inwestorów mają charakter transgraniczny, Komisja przedstawiła wnioski²⁵ mające zapewnić, by nadzór finansowy sprawowany przez takie urzędy był mocniejszy i bardziej zintegrowany, w tym w dziedzinie prania pieniędzy. Zgodnie ze swoim celem, by być „większą i odważniejszą w odniesieniu do istotnych kwestii, a w kwestiach mniejszej wagi – mniejszą i skromniej działającą”, Komisja podjęła również decyzję o dalszym skoncentrowaniu się podczas kontroli pomocy państwa i podczas postępowań w sprawie uchybień zobowiązaniom państwa członkowskiego na środkach mających znaczący wpływ na jednolity rynek, na przykład w odniesieniu do pomocy państwa w dziedzinie opodatkowania osób prawnych²⁶.

Przedsiębiorstwa mogą również utrudniać funkcjonowanie jednolitego rynku poprzez tworzenie barier dla handlu, inwestycji lub przedsiębiorczości. Przypadki angażowania się w nielegalne porozumienia w celu uniknięcia konkurencji lub sytuacje, gdy dominujące podmioty gospodarcze uniemożliwiają konkurentom wejście na ich rynki, prowadzą do wzrostu cen i mniejszego wyboru dla konsumentów. Szkodzą również przedsiębiorstwom, które padają ofiarą takich praktyk. W takich przypadkach Komisja będzie nadal interweniowała, aby chronić konsumentów na jednolitym rynku, i uzupełniała działania krajowych organów ochrony konkurencji, które są słabiej przygotowane do zajmowania się poważniejszymi sprawami o charakterze transgranicznym. Należy również unikać tworzenia nowych barier w tych segmentach jednolitego rynku, które funkcjonują prawidłowo.

W celu zidentyfikowania barier stworzonych przez przedsiębiorstwa na rynku wewnętrznym Komisja przeprowadziła szeroko zakrojone badanie sektora handlu elektronicznego. W związku z tym Komisja koncentruje się w trakcie egzekwowania prawa konkurencji na ograniczeniach umownych, które utrudniają transgraniczny handel elektroniczny. W lipcu 2018 r. Komisja nałożyła grzywny na cztery przedsiębiorstwa, gdyż ograniczały one swoim sprzedawcom detalicznym możliwość niezależnego ustalania cen odsprzedaży produktów elektronicznych oraz ograniczały liczbę krajów, w których sprzedawcy detaliczni mogli prowadzić sprzedaż przez internet.

3. Wykorzystanie pełnego potencjału jednolitego rynku

Aby trwale osiągnąć wyższy wzrost gospodarczy, Unia musi w trybie pilnym poprawić warunki sprzyjające wzrostowi wydajności. Jak wskazała Komisja w rocznej analizie wzrostu gospodarczego, główną siłą napędową wzrostu wydajności są skutecznie działające rynki oraz innowacje i rozpowszechnianie technologii. Jednolity rynek jest również jednym z fundamentów unii gospodarczej i walutowej, a integracja jednolitego rynku ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia jej odporności. Jednocześnie euro wspiera handel transgraniczny i ułatwia korzystanie z korzyści skali.

W wielu obszarach nadal nie wykorzystuje się pełnego potencjału jednolitego rynku jako narzędzia generowania wzrostu, tworzenia miejsc pracy i konkurencyjności międzynarodowej. Dotyczy to na przykład digitalizacji i pojawienia się nowych technologii, w których głównym wyzwaniem jest ustalenie, co, czy, kiedy i w jaki sposób regulować. Dotyczy to również gospodarki o obiegu zamkniętym, w przypadku której celem jest stworzenie ram regulacyjnych zapewniających większą stabilność działalności gospodarczej, tworzenie miejsc pracy, wzrost innowacyjności i wzrost gospodarczy. W obu przypadkach

²⁵ COM(2017) 536 i COM(2018) 645.

²⁶ 2017/C 18/02.

istnieje potrzeba zapewnienia europejskiego podejścia do rozwiązywania tych problemów w celu uniknięcia fragmentacji jednolitego rynku, która wynikałaby z pojawiania się coraz to nowych podejść krajowych. Istnieje również znaczny dalszy potencjał w zakresie usług, produktów, opodatkowania i sektorów sieciowych, gdzie inwestowanie w dodatkowe wysiłki na rzecz integracji gospodarczej wymaga większego kapitału politycznego niż w przeszłości. Nie należy lekceważyć zewnętrznego wpływu dalszej integracji jednolitego rynku w coraz bardziej niestabilnym świecie, ponieważ sprawi ona, że Unia stanie się jeszcze bardziej atrakcyjna dla międzynarodowych partnerów handlowych, i zapewni jej możliwość wywierania dodatkowego wpływu na arenie międzynarodowej.

Aby jednolity rynek funkcjonował prawidłowo, ważne jest, by przepisy były jasne, sprawiedliwe i odpowiadały obranym celom. Komisja w dalszym ciągu regularnie ocenia obowiązujące przepisy, a przy opracowywaniu nowych przepisów prowadzi konsultacje społeczne i dokonuje kompleksowych ocen skutków, aby zapewnić, że ramy prawne spełniają swoje cele i nie generują zbędnych kosztów. Co więcej, zasada innowacyjności pomaga zagwarantować, że ramy prawne się nie zdezaktualizują. Komisja w dalszym ciągu opracowuje narzędzia monitorowania i przeprowadza oceny korzyści i przeszkód dla jednolitego rynku oraz ocenia wpływ prawodawstwa Unii na jednolity rynek na podstawie doświadczeń użytkowników, konsumentów i przedsiębiorstw.

3.1 Przejście od stacjonarnego do cyfrowego jednolitego rynku

Technologie cyfrowe stały się integralną częścią jednolitego rynku do tego stopnia, że rozróżnienie między tradycyjnym „stacjonarnym” a „cyfrowym” jednolitym rynkiem nie ma już znaczenia. Cyfryzacja przedsiębiorstw – w tym tradycyjnych gałęzi przemysłu – i administracji ma zasadnicze znaczenie. Należy opracowywać i aktualizować przepisy dotyczące jednolitego rynku, aby zagwarantować, że innowacje i rozpowszechnianie nowych technologii będą pobudzały wzrost wydajności²⁷. W ten sposób jednolity rynek będzie nadal wspierał innowacyjne przedsiębiorstwa oraz gwarantował, by przedsiębiorstwa typu start-up mogły rozwijać się i prosperować w Unii. Ma to szczególne znaczenie dla handlu elektronicznego, platform, technologii finansowej²⁸ i gospodarki współpracy.

Technologie cyfrowe mogą umożliwić przedsiębiorstwom sprzedaż produktów i usług bezpośrednio ponad 512 mln konsumentów w całej Unii. W 2017 r. 33 % europejskich konsumentów i 18 % europejskich przedsiębiorstw dokonało transgranicznych transakcji sprzedaży lub kupna przez internet²⁹. Nowe bariery wprowadzane przez państwa członkowskie lub przedsiębiorstwa utrudniają jednak rozwój handlu elektronicznego, wpływają na handel transgraniczny i tym samym wymagają rozwiązania na poziomie Unii. Jednym z kluczowych ustaleń ostatnich dochodzeń Komisji było to, że prawie 40 % stron internetowych nie pozwalało klientom z innych państw członkowskich na dokonywanie zakupów przez internet³⁰.

²⁷ Przemowa M. Draghiego, „Unia gospodarcza i walutowa: przeszłość i teraźniejszość, 19 września 2018 r., Berlin, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>

²⁸ W 2018 r. Komisja przedstawiła plan działania w zakresie technologii finansowej (COM(2018) 109), aby zagwarantować, że unijny sektor finansowy będzie mógł czerpać korzyści z cyfryzacji i innowacji technologicznych, zapewniając tym samym przedsiębiorstwom i klientom innowacyjne i dostępne usługi finansowe.

²⁹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics_for_individuals;
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics

³⁰ SWD(2017) 229; https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/geoblocking-final-report_en.pdf

W kontekście strategii jednolitego rynku cyfrowego Komisja przedstawiła szereg inicjatyw mających na celu usunięcie największych barier w handlu elektronicznym. Przyjęto już kilka z nich: w sprawie blokowania geograficznego³¹, transgranicznych usług doręczania paczek³², podatku od towarów i usług w handlu elektronicznym³³ i współpracy w zakresie ochrony konsumentów³⁴. Rozporządzenie w sprawie blokowania geograficznego, które to rozporządzenie będzie obowiązywało od dnia 3 grudnia 2018 r., zakazuje praktyk dyskryminacyjnych ze względu na przynależność państwową, miejsce zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności. Wnioski dotyczące zaktualizowanych umów cyfrowych³⁵, które to wnioski są nadal przedmiotem negocjacji, dałyby konsumentom pewność, że przy zakupie treści cyfrowych będą mieli porównywalny poziom ochrony jak w przypadku zakupu dóbr materialnych, zarówno w kraju pochodzenia, jak i za granicą.

Platformy internetowe stały się ważnymi uczestnikami jednolitego rynku, umożliwiając ponad milionowi przedsiębiorstw dotarcie do klientów w całej Unii. Potencjał innowacyjny platform internetowych jest jednak ograniczany z uwagi na brak zaufania, a także mnożenie się przepisów krajowych. W przypadku relacji między przedsiębiorstwami konieczne jest podjęcie działań na poziomie Unii, aby zapewnić sprawiedliwy, przejrzysty i wiarygodny handel internetowy i konkurencję. W kwietniu 2018 r. Komisja przedstawiła wniosek w sprawie nowych zharmonizowanych przepisów dotyczących „platform dla przedsiębiorstw”³⁶. Dostosowania do ery cyfrowej wymagają również przepisy dotyczące praw autorskich oraz przepisy podatkowe. Komisja przedstawiła wnioski w tej sprawie³⁷.

Rozwijająca się gospodarka współpracy oferuje obywatelom i przedsiębiorstwom szereg możliwości. Ponad 400 000 obywateli prowadzi już działalność gospodarczą w takich obszarach jak transport, zakwaterowanie i finanse. Aby umożliwić modelom biznesowym opartym na gospodarce współpracy rozwój i wykorzystanie w pełni swojego potencjału³⁸, konieczne jest, by państwa członkowskie unikały nieskoordynowanych przepisów, na przykład przy określaniu granic między pracą najemną a świadczeniem usług typu „peer to peer”. Należy znaleźć właściwą równowagę między ochroną pracowników a zdolnościami dostosowawczymi rynku pracy, tak jak uczyniła to Komisja w swoim niedawnym wniosku w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej³⁹. Wniosek ten jest częścią procesu wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych, w ramach którego Parlament Europejski i Rada muszą do marca 2019 r. poczynić dalsze postępy w negocjacjach dotyczących różnych inicjatyw ustawodawczych, aby zwiększyć operacyjność filaru.

3.2 Maksymalizacja szans europejskiej gospodarki opartej na danych

Dobrze prosperująca gospodarka cyfrowa wymaga ekosystemu danych, który opiera się na trzech fundamentach: zaufaniu, dostępności danych i możliwościach/infrastrukturze. Jednolity rynek jest właściwym szkieletem do budowania takiego ekosystemu. Priorytetem jest szybki rozwój i przyjęcie europejskich oraz, w stosownych przypadkach, międzynarodowych

³¹ Rozporządzenie (UE) 2018/302.

³² Rozporządzenie (UE) 2018/644.

³³ Dyrektywa (UE) 2017/2455.

³⁴ Rozporządzenie (UE) 2017/2394.

³⁵ COM(2015)634; COM(2015) 635.

³⁶ COM(2018) 238.

³⁷ COM(2016) 594; COM(2016) 593; COM(2018) 147; COM(2018) 148; COM(2018) 329.

³⁸ Prawie co piąty obywatel twierdzi, że oferował usługi za pośrednictwem platform albo mógłby wyobrazić sobie świadczenie usług za pośrednictwem platform, zob. badanie Eurobarometr Flesh 467/2018 dotyczące korzystania z gospodarki współpracy.

³⁹ COM(2017) 797.

przepisów i norm zapewniających harmonizację rynku i interoperacyjność produktów i usług cyfrowych.

Ogólne rozporządzenie o ochronie danych ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zaufania do jednolitego rynku w odniesieniu do danych osobowych. Wprowadza ono podstawowe prawa i wartości do europejskiej polityki cyfrowej i ustanawia nową światową normę. Daje obywatelom większą kontrolę nad sposobem przetwarzania ich danych osobowych przez przedsiębiorstwa, w tym prawo do bycia zapomnianym, a jednocześnie zapewnia przedsiębiorstwom jednolity zbiór przepisów w całej Unii.

Proponowane rozporządzenie dotyczące łączności elektronicznej⁴⁰ będzie stanowiło uzupełnienie ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, gdyż wprowadzi jednolity zbiór przepisów zapewniających wysoki poziom prywatności w odniesieniu do wszelkiej łączności elektronicznej. Zaufanie do europejskiego ekosystemu danych oraz jego odporność będą również wspierane przez działania promujące jednolity rynek w obszarze cyberbezpieczeństwa zgodnie ze strategią budowania bezpieczeństwa cybernetycznego⁴¹.

Dostęp do danych ma zasadnicze znaczenie dla gospodarki opartej na danych. Wskutek przyjęcia rozporządzenia w sprawie swobodnego przepływu danych nieosobowych⁴² przeszkody dla tego swobodnego przepływu staną się nielegalne, co ułatwi transgraniczną działalność przedsiębiorstw w unijnej gospodarce opartej na danych. Przyjęcie zmienionej dyrektywy w sprawie informacji sektora publicznego⁴³ zwiększy dostęp do wysokiej jakości danych przez przedsiębiorstwa i innowatorów. Aby stworzyć narzędzia niezbędne do skutecznego korzystania z danych, Unia musi zwiększyć swoje zdolności w dziedzinie sztucznej inteligencji, obliczeń wielkiej skali i technologii kwantowych. W dziedzinie sztucznej inteligencji trwają już prace nad skoordynowanym planem w celu określenia i uruchomienia niezbędnych inwestycji oraz nad wytycznymi etycznymi dotyczącymi rozwoju i korzystania z tych technologii podczas interakcji z ludźmi.

3.3 Uwzględnianie nowych preferencji konsumentów i inwestorów w ramach gospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonych finansów

Konsumenci coraz częściej wybierają produkty i usługi, które zostały opracowane i które funkcjonują w zrównoważony sposób. Należy wspierać tę tendencję, ponieważ przyczynia się ona do wspierania niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym i zapewnia nowe możliwości biznesowe. Mnogość inicjatyw na szczeblu krajowym lub lokalnym może jednak prowadzić do fragmentacji i ostatecznie utrudniać osiągnięcie wyznaczonych celów. Dzięki działaniom na poziomie Unii jednolity rynek pomaga zapewnić warunki sprzyjające inwestycjom i innowacjom, a jednocześnie przyczynia się do skuteczniejszego osiągania celów w zakresie klimatu, zdrowia publicznego i zrównoważonego rozwoju⁴⁴.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w której produkty, materiały i zasoby zachowują swoją wartość możliwie jak najdłużej, a wytwarzanie odpadów ogranicza się do minimum, musi stać się nieodłączną cechą jednolitego rynku. W swoim planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym⁴⁵ Komisja wprowadziła szereg działań wspierających

⁴⁰ COM(2017) 10.

⁴¹ JOIN/2017/0450.

⁴² COM(2017) 495.

⁴³ COM(2018) 234.

⁴⁴ Zob. na przykład COM(2013) 196.

⁴⁵ COM(2015) 614.

gospodarkę o obiegu zamkniętym w całym łańcuchu wartości – od fazy projektowania i produkcji po konsumpcję, naprawę i regenerację, gospodarowanie odpadami oraz surowce wtórne, które są ponownie wykorzystywane w gospodarce. Takie podejście zastosowano już w odniesieniu do tworzyw sztucznych, gdzie możliwości recyklingu odpadów pozostają w dużej mierze niewykorzystane. Do 2030 r. wszystkie opakowania z tworzyw sztucznych powinny nadawać się do recyklingu w opłacalny sposób. Komisja zaproponowała również wprowadzenie wspólnych przepisów zakazujących stosowania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz zapobiegających rozdrobnieniu jednolitego rynku wskutek stosowania różnych przepisów krajowych.

Stworzenie jednolitego rynku kapitałowego może być również narzędziem, które pomoże Unii wywiązać się z jej zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego⁴⁶. Aby kapitał prywatny zasiliał zrównoważone projekty, podmioty finansowe muszą mieć równe warunki działania. W odpowiedzi na rosnący popyt Komisja przedstawiła plan działania w zakresie finansowania zrównoważonego wzrostu⁴⁷ oraz zaproponowała przepisy zakładające wspólne porozumienie w sprawie zrównoważonych produktów finansowych i przejrzystości niezbędnej do ich opracowania⁴⁸. Komisja proponuje wkrótce strategię odzwierciedlającą cele porozumienia klimatycznego z Paryża, aby określić wizję długoterminowej redukcji emisji gazów cieplarnianych w Unii. Komisja przedstawi również niebawem dokument otwierający debatę na temat drogi do zrównoważonej Europy do 2030 r. zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ.

3.4 Utrzymujące się wyzwania na rynkach produktów i usług

Jednolity rynek jest bardzo skutecznym narzędziem rozpowszechniania innowacji i nowych technologii, dzięki którym zwiększa się produktywność europejskich gospodarek i następuje postęp społeczny korzystny dla obywateli. Szacuje się, że dalsze reformy mające na celu poprawę funkcjonowania jednolitego rynku w odniesieniu do wytwarzanych produktów, co już samo w sobie jest sukcesem, mogą przynieść aż 183 mld EUR rocznie⁴⁹. Największe korzyści wynikałyby jednak z dalszej integracji usług, a w szczególności usług dla przedsiębiorstw, zwłaszcza z powodu coraz częstszego łączenia działalności produkcyjnej i usługowej, na przykład w ramach gospodarki opartej na danych. Potencjalne zyski w tej dziedzinie szacuje się na 338 mld EUR rocznie⁵⁰. Obok podatków i praw socjalnych usługi stanowią obszar, w którym rozdźwięk między retoryką dotyczącą integracji jednolitego rynku i realizacją niezbędnych działań jest bardzo widoczny⁵¹.

Handel produktami, który opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania, ponieważ nie istnieją zharmonizowane przepisy unijne, pozostaje znacznie mniejszy niż handel produktami podlegającymi takim przepisom (35 % w porównaniu z 55 % konsumpcji krajowej)⁵². Aby sprostać temu wyzwaniu, Komisja zaproponowała w 2017 r. pakiet towarowy⁵³ mający

⁴⁶ Porozumienie z dnia 12 grudnia 2015 r. będące częścią Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC).

⁴⁷ COM(2018) 097.

⁴⁸ COM(2018) 353, COM(2018) 354 i COM(2018) 355.

⁴⁹ Mapping the Cost of Non-Europe, 2014–19 (Zarys kosztów braku działań na poziomie europejskim 2014–2019), Biuro Analiz Parlamentu Europejskiego, http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS_Mapping_the_Cost_of_Non-Europe-June%202014.pdf.

⁵⁰ Mapping the Cost of Non-Europe, 2014–19, Biuro Analiz Parlamentu Europejskiego.

⁵¹ Zob. również sprawozdanie Copenhagen Economics „Making EU Trade in services work for all” (Unijny handel usługami korzystny dla wszystkich), listopad 2018 r.

⁵² SWD(2017) 475.

⁵³ COM(2017) 787.

ulatwić przedsiębiorstwom wprowadzanie ich produktów do obrotu w innych państwach członkowskich oraz wykazanie zgodności z prawodawstwem krajowym.

Normalizacja odgrywa wiodącą rolę w rozwoju jednolitego rynku, gdyż wspiera konkurencję rynkową i pomaga zapewnić interoperacyjność produktów i usług. W przypadku produktów wytworzonych zgodnie z dobrowolnymi zharmonizowanymi normami zatwierdzonymi na poziomie Unii zachodzi domniemanie zgodności. W związku z tym takie produkty można swobodnie przemieszczać na jednolitym rynku. Jest to bardzo korzystne na przykład w dziedzinie inżynierii lub technologii informacyjnych. Chociaż opracowywaniem zharmonizowanych norm zajmują się europejskie organy normalizacyjne, Komisja proponuje takie normy, zarządza nimi i monitoruje je, a także ponosi za nie ostateczną odpowiedzialność, o czym przypomniał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w 2016 r.⁵⁴. Wprowadzie obecny system funkcjonuje sprawnie, Komisja przyznaje jednak, że konieczna jest dalsza poprawa, i w związku z tym przedstawiła wraz z niniejszym komunikatem plan działania, który ma sprawić, że proces opracowywania zharmonizowanych norm będzie szybszy, skuteczniejszy i bardziej przejrzysty⁵⁵.

Unia Europejska jest gospodarką usługową (70 % produktu krajowego brutto Unii), lecz handel transgraniczny dotyczy głównie towarów. Jedynie 20 % usług jest przedmiotem handlu transgranicznego, wytwarzając jedynie 5 % produktu krajowego brutto Unii⁵⁶. Możliwości jednolitego rynku nie wykorzystują duże segmenty gospodarki usługowej, w szczególności sektor usług dla przedsiębiorstw i sektory sieciowe. W przypadku usług dla przedsiębiorstw (11 % produktu krajowego brutto Unii) przedsiębiorstwa europejskie rzadko korzystają z usług zagranicznych księgowych lub doradców podatkowych. Usługi dla przedsiębiorstw to jeden z przykładów usług, które mają coraz większe znaczenie dla przemysłu wytwórczego: około 80 % produktów usług prawnych, księgowych, inżynierskich i architektonicznych jest w rzeczywistości wykorzystywane jako nakłady pośrednie w przypadku innych sektorów, w tym działalności produkcyjnej. Podobnie ograniczenia w sektorze detalicznym wywołują negatywne skutki uboczne w innych sektorach gospodarki, w szczególności w produkcji⁵⁷.

W obliczu rosnącej konkurencji na światowych rynkach produktów przemysłowych przewaga konkurencyjna Unii opiera się w coraz większym stopniu na nakładach w postaci usług oraz na usługach będących elementem składowym całego łańcucha wartości. Kluczowym elementem przyszłej konkurencyjności przemysłu Unii jest zatem ustanowienie w Unii bardziej dynamicznego rynku na potrzeby świadczenia usług transgranicznych. Częściowym wytłumaczeniem mniejszej aktywności transgranicznej jest mnogość wymogów prawnych i regulacyjnych na szczeblu krajowym w wielu sektorach usług. Wymogi te obejmują takie zagadnienia jak forma prawna i struktura udziałowców, zakaz działalności wielodyscyplinarnej i reklamy i istnieją w szczególności w zakresie usług świadczonych w ramach wolnych zawodów, podlegających ścisłym regulacjom. Aby uniknąć nadużyć lub nieproporcjonalnych wymogów, niedawno uzgodniony wniosek Komisji nakłada na państwa członkowskie obowiązek przeprowadzania analiz proporcjonalności przed przyjęciem nowych przepisów dotyczących zawodów regulowanych⁵⁸. Komisja zaproponowała również,

⁵⁴ Sprawa C-613/14, James Elliott Construction, ECLI:EU:C:2016:821.

⁵⁵ COM(2018) 764.

⁵⁶ Przemowa M. Draghiego, „Unia gospodarcza i walutowa: przeszłość i teraźniejszość, 19 września 2018 r., Berlin, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>

⁵⁷ COM(2018) 219.

⁵⁸ Dyrektywa (UE) 2018/958.

aby państwa członkowskie zgłaszały swoje projekty przepisów w dziedzinie usług⁵⁹, tak aby Komisja mogła ocenić, czy są one zgodne z prawem Unii, zanim zostaną przyjęte. Wniosek ten jest nadal rozpatrywany przez współprawodawców i jest niedawnym przykładem sytuacji, w której chęć przyspieszenia integracji jednolitego rynku nie znajduje w pełni odzwierciedlenia w woli politycznej, by przyjąć konieczne środki.

Komisja zaproponowała ponadto aktualizację przepisów dotyczących koordynacji zabezpieczenia społecznego⁶⁰ w celu dalszego ułatwienia ochrony praw socjalnych pracowników transgranicznych oraz udostępnienia organom krajowym lepszych mechanizmów kontrolnych chroniących przed nadużyciami finansowymi. Nowy Europejski Urząd ds. Pracy przyczyni się również do zacieśnienia współpracy w tej dziedzinie między państwami członkowskimi oraz do zapewnienia im dostępu do właściwych informacji na temat mobilności pracowników.

Sektory, w których własność intelektualna ma kluczowe znaczenie, stanowią istotną część europejskiej gospodarki (odpowiadają za 39 % produktu krajowego brutto Unii i 35 % miejsc pracy w Unii). Ostatnie postępy w tym obszarze obejmują przyjęcie zmienionej dyrektywy o znakach towarowych⁶¹ w 2015 r., która zaktualizowała europejski dorobek prawny w tej dziedzinie. Pełne korzyści płynące z jednolitego systemu patentowego wymagają jednak wejścia w życie porozumienia w sprawie Jednolitego Sądu Patentowego, które znajduje się nadal w opracowaniu.

3.5 Utrzymujące się wyzwania dla sektorów sieciowych

Konsumenci i przedsiębiorstwa nie czerpią pełnych korzyści z konkurencji w regulowanych sektorach sieciowych. Poczyniono znaczne postępy w integracji wewnętrznego rynku energii, w którym energia stanowi przedmiot coraz bardziej swobodnego handlu transgranicznego. Znaczny spadek cen hurtowych energii elektrycznej, tj. około 40 % w latach 2008–2017, nie znalazł jednak pełnego odzwierciedlenia w cenach konsumpcyjnych, które spadły średnio o zaledwie 13 % w tym okresie. Wynika to częściowo z pozycji rynkowej przedsiębiorstw już działających na rynku, a częściowo z barier, takich jak ceny regulowane, utrudniających wejście na rynek nowym konkurentom. Wniosek dotyczący struktury rynku w ramach pakietu „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”⁶² ma na celu pobudzenie konkurencji przez tworzenie równych warunków działania dla różnych technologii produkcji energii elektrycznej oraz przez umożliwienie konsumentom stania się aktywnymi uczestnikami rynku energii elektrycznej. Pakiet ten przyczyni się również do integracji rynków energii elektrycznej, energii ciepłej i transportu dzięki wykorzystaniu technologii cyfrowych, co zwiększy konkurencję i pomoże osiągnąć cele w zakresie dekarbonizacji.

W dziedzinie transportu i mobilności nadal istnieją liczne bariery, a nowi konkurenci często napotykają nieuzasadnione ograniczenia w dostępie do krajowych usług kolejowych i drogowych. Rozdrobnienie rynku transportowego i luki w przepisach socjalnych dotyczą głównie transportu drogowego. Jednocześnie niewystarczająca interoperacyjność ze względu na rozbieżne wymogi krajowe uniemożliwia pełny rozwój konkurencji w kolejowych przewozach towarowych i międzynarodowych usługach kolejowych. Wdrożenie 4. pakietu kolejowego poprawi interoperacyjność i otworzy krajowe rynki kolejowe (dla pasażerów), natomiast przyjęcie aktów zaproponowanych w ramach trzech pakietów dotyczących

⁵⁹ COM(2016) 821.

⁶⁰ COM(2016) 815.

⁶¹ Dyrektywa (UE) 2015/2436.

⁶² COM(2016) 860.

mobilności z 2017 r. i 2018 r. przyczyni się w znacznym stopniu do stworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu⁶³.

Wdrażanie sieci 4G w Europie przebiega powoli z powodu rozbieżnych przepisów i podejść krajowych dotyczących przydzielania pasm widma. Niedawne przyjęcie planu działania dotyczącego sieci 5G⁶⁴ i Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej⁶⁵, w tym nowych przepisów dotyczących zarządzania widmem, zapewni dostępność pasm na potrzeby nowych usług 5G do 2020 r. w całej Unii na tych samych warunkach technicznych. Przyczyni się to do wdrożenia technologii 5G i będzie stanowić zachętę do rozwijania sieci stacjonarnych i mobilnych o bardzo dużej przepustowości, mających zasadnicze znaczenie dla gospodarki opartej na danych, sztucznej inteligencji oraz cyfryzacji naszej gospodarki i społeczeństwa.

3.6 W kierunku większej integracji rynków kapitałowych i w pełni rozwiniętej unii bankowej

Europejscy konsumenci i przedsiębiorstwa nadal nie korzystają ze wszystkich zwiększonych możliwości, efektywności i bezpieczeństwa, które dawałyby w pełni zintegrowane rynki kapitałowe i w pełni rozwinięta unia bankowa. Po wprowadzeniu euro integracja rynków finansowych Unii jeszcze bardziej zyskała na znaczeniu. W wielu państwach członkowskich kryzys finansowy miał znaczny wpływ na udzielanie kredytów przez banki, co doprowadziło do zmniejszenia dostępności kredytów dla przedsiębiorstw oraz do poważnych zakłóceń w gospodarce realnej. W dalszym ciągu słabo rozwinięte w Europie są transgraniczne kredyty bankowe i alternatywne źródła finansowania. Europa ma tylko 26 „jednorożców”, tj. firm typu start-up wartych ponad 1 mld euro, gdy tymczasem w USA i Chinach jest ich odpowiednio 106 i 59. Aby pobudzać dalszy wzrost prywatnych i publicznych inwestycji w gospodarkę, ważne jest podjęcie wzmożonych działań, by zidentyfikować i usunąć istniejące bariery na szczeblu unijnym i krajowym, zgodnie z przyjętym dziś przez Komisję komunikatem „Plan inwestycyjny dla Europy – bilans i dalsze kroki”⁶⁶.

Priorytetem w ramach unii rynków kapitałowych jest dywersyfikacja źródeł finansowania dla przedsiębiorstw unijnych. Komisja przedstawiła wnioski mające przyciągnąć nowych inwestorów (na przykład wniosek w sprawie finansowania społecznościowego), zwiększyć zdolność banków do udzielania pożyczek dzięki przepisom sprawiającym, że sekurytyzacja będzie prostsza, bardziej przejrzysta i znormalizowana, oraz usunąć bariery dla inwestycji transgranicznych. Ulepszone przepisy w zakresie ochrony konsumentów i inwestorów mają zasadnicze znaczenie dla budowania zaufania i stabilności koniecznych do wzmożonej transgranicznej działalności banków. Wniosek Komisji dotyczący ogólnoeuropejskiego indywidualnego produktu emerytalnego⁶⁷ zapewni obywatelom większe możliwości odkładania oszczędności na emeryturę, w tym również w kontekście transgranicznym. Państwa członkowskie powinny chronić ogólnoeuropejski charakter tego produktu z korzyścią dla wszystkich obywateli Unii i zadbać o to, by rozbieżne przepisy podatkowe i złożone struktury nie uniemożliwiały rozpowszechniania produktu w przyszłości. Jest to jeden z kluczowych celów unii bankowej, oprócz celu, jakim jest dalsza integracja europejskich systemów bankowych oraz zerwanie powiązań między bankami a państwami. W 2012 r. wprowadzono dwa filary unii bankowej: jednolity mechanizm nadzorczy oraz jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, z własnym

⁶³ COM(2011) 144.

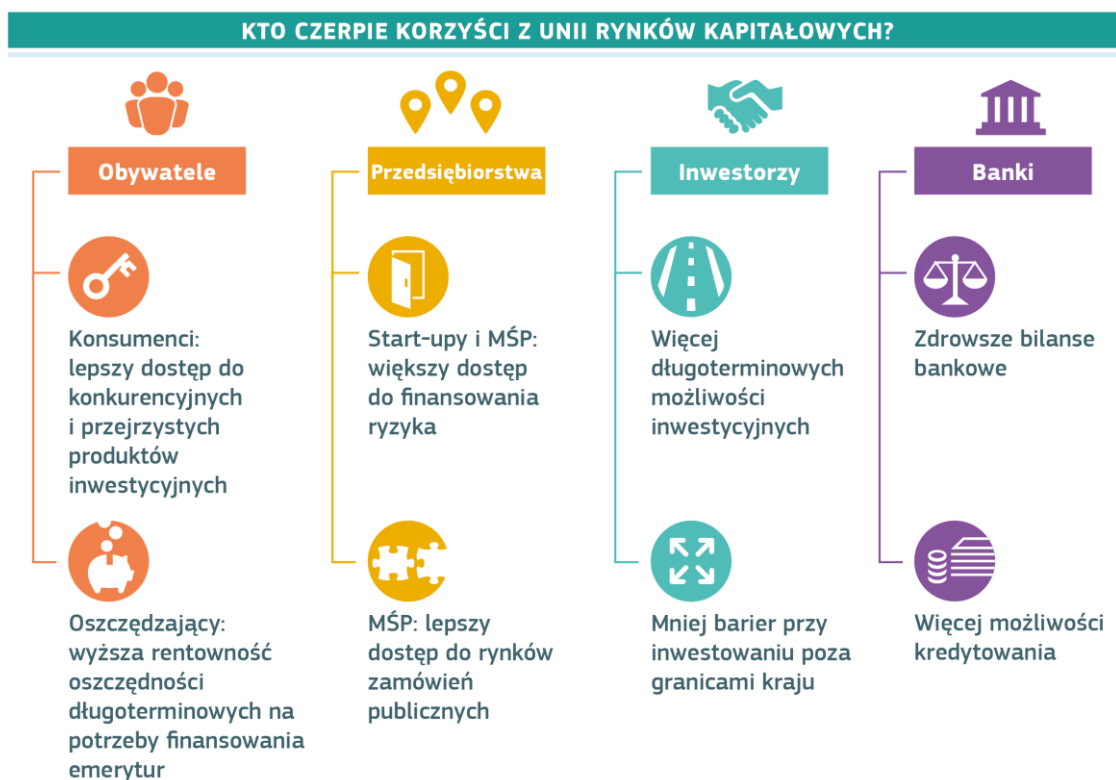
⁶⁴ COM(2016) 588.

⁶⁵ COM(2016) 590.

⁶⁶ COM(2018) 771.

⁶⁷ COM(2017) 343.

jednolitym funduszem restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, finansowanym przez banki. Trwają prace nad wprowadzeniem wspólnego mechanizmu ochronnego do jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, który zostanie udostępniony w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Komisja przedstawiła ponadto wniosek dotyczący europejskiego systemu gwarantowania depozytów⁶⁸, aby zapewnić taki sam poziom ochrony deponentom bankowym w całej strefie euro. Należy teraz pilnie zakończyć proces tworzenia unii bankowej i unii rynków kapitałowych.

Źródło: Komisja Europejska.

3.7 Zmniejszenie obciążeń administracyjnych i ułatwienie przestrzegania przepisów prawa podatkowego

Bariery administracyjne i regulacyjne nadal zniechęcają małe przedsiębiorstwa do ekspansji transgranicznej. Niedawne badanie⁶⁹ pokazuje, że przedsiębiorstwa przy przekraczaniu granic są bardziej zaniepokojone złożonością procedur administracyjnych (83 %) niż barierami językowymi (45 %). Koszty przestrzegania rozbieżnych krajowych wymogów i procedur mogą wykroczyć poza możliwości obywateli, małych i średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw typu start-up.

Na poziomie Unii dostępne jest wsparcie praktyczne, a jego zakres stale wzrasta. Takim wsparciem jest na przykład portal „Twoja Europa – Przedsiębiorstwa” oraz Europejska Sieć Przedsiębiorczości. Niedawno przyjęte rozporządzenie w sprawie jednolitego portalu cyfrowego jeszcze bardziej ułatwi obywatelom i przedsiębiorstwom dostęp do informacji w internecie na temat ich praw na jednolitym rynku. Wspólne przepisy dotyczące

⁶⁸ COM(2015) 586.

⁶⁹ Badanie przeprowadzone przez Stowarzyszenie Europejskich Izb Handlowo-Przemysłowych (Eurochambres) latem 2015 r. wśród 592 przedsiębiorców z Unii.

identyfikacji elektronicznej i usług zaufania zapewniają obywatelom i przedsiębiorstwom bezpieczne i przejrzyste narzędzia służące do kontaktów drogą cyfrową z administracją publiczną i sektorem prywatnym. W ramach pakietu dotyczącego prawa spółek⁷⁰ Komisja zaproponowała również nowe przepisy w celu wprowadzenia jasnych i zharmonizowanych wspólnych procedur określających, w jaki sposób spółka może przenieść się z jednego państwa członkowskiego do innego oraz łączyć się lub dzielić ponad granicami. Komisja zaproponowała równocześnie skuteczne zabezpieczenia przed nadużyciami. Spółki będą mogły ponadto przez internet rejestrować się, otwierać nowe oddziały lub składać dokumenty w urzędzie rejestracji działalności gospodarczej.

Transformacja cyfrowa może znacznie zmniejszyć obciążenia administracyjne i poprawić warunki ramowe dla inwestycji przedsiębiorstw, na przykład w dziedzinie elektronicznych zamówień publicznych. Badanie z 2016 r. wykazało, że w Europie 82 % usług publicznych jest dostępnych przez internet. Zmniejsza się rozdzźwięk między krajami osiągającymi najgorsze wyniki i krajami osiągającymi najlepsze wyniki. Priorytetem jest osiągnięcie dalszych postępów we wdrażaniu planu działania na rzecz administracji elektronicznej⁷¹ przyjętego w 2016 r. Chodzi tu m.in. o inicjatywy ułatwiające wymianę informacji oraz rozwój i wykorzystanie niezbędnych narzędzi informatycznych, takich jak system integracji rejestrów przedsiębiorstw (BRIS), transgraniczne usługi e-zdrowia oraz infrastruktura usług cyfrowych.

Technologie cyfrowe mogą również uprościć przestrzeganie przepisów i zmniejszyć koszty w dziedzinie opodatkowania. Za jedną z największych przeszkód dla działalności transgranicznej uznano przestrzeganie przepisów dotyczących podatku od wartości dodanej. Inicjatywa związana z punktem kompleksowej obsługi do celów rozliczania podatku od wartości dodanej przyniosła przedsiębiorstwom już ponad 500 mln EUR oszczędności. Na podstawie tych doświadczeń w grudniu 2017 r. współprawodawcy uzgodnili szereg środków wprowadzających prostsze i skuteczniejsze przepisy dla przedsiębiorstw, które sprzedają towary przez internet. Wniosek Komisji w sprawie zmniejszenia obciążenia administracyjnego związanego z podatkiem od wartości dodanej dla małych i średnich przedsiębiorstw⁷² mógłby przyczynić się do zwiększenia ich handlu transgranicznego o około 13 %. Przyjęcie wniosku w sprawie wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCCTB)⁷³ zmniejszyłoby dodatkowe roczne koszty przestrzegania przepisów podatkowych o około 65 % w przypadku nowej spółki zależnej w innym państwie członkowskim. Tylko w ten sposób inwestycje wzrosłyby nawet o 3,4 %, a produkt krajowy brutto Unii aż o 1,2 %. Należy jednak uczynić więcej. W dalszym ciągu bardzo słabo opracowane są kwestie podatkowe na jednolitym rynku. Państwa członkowskie muszą podjąć zdecydowane kroki i przyjąć kluczowe oczekujące na rozpatrzenie wnioski, które dotyczą konkurencyjności UE w przyszłości. W związku z tymi trudnościami państwa członkowskie muszą osiągnąć jednogłośnie porozumienie w Radzie w sprawie najważniejszych wniosków dotyczących podatków. Komisja przedstawi wkrótce komunikat zawierający analizę możliwości głosowania większością kwalifikowaną nad określonymi kwestiami podatkowymi. Kwestie te należy rozważyć przed debatą na temat przyszłości Europy w Sybinie dnia 9 maja 2019 r.

⁷⁰ COM(2018) 239; COM(2018) 241.

⁷¹ COM(2016) 179.

⁷² COM(2018) 21.

⁷³ COM(2016) 685; COM(2016) 683.

3.8 Środki wspomagające

Same przepisy nie wystarczą, aby zapewnić funkcjonowanie jednolitego rynku, a możliwość sprzedaży produktów i świadczenia usług w całej Unii zależy od istnienia infrastruktury lub sieci, m.in. w dziedzinie transportu, energii i telekomunikacji, a także dostępu do nich. Unia inwestuje w te obszary i ułatwia inwestycje publiczne i prywatne. Oczekuje się, że w latach 2014–2020 ze środków instrumentu „Łącząc Europę”, Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych i programu „Horyzont 2020” sfinansowanych zostanie ponad 2 000 projektów w dziedzinie transportu, energii i telekomunikacji w celu wspierania zrównoważonych i wzajemnie ze sobą połączonych sieci o wysokiej wydajności.

Na lata 2021–2027 Komisja zaproponowała prostszy, usprawniony i bardziej elastyczny budżet, który umożliwi skuteczniejsze wsparcie we wszystkich tych obszarach, które są niezbędne do rozwoju jednolitego rynku. Obejmuje to w szczególności proponowany nowy instrument „Łącząc Europę”, program kosmiczny Unii oraz program „Cyfrowa Europa”, a także fundusze strukturalne i inwestycyjne. Wspomniane programy będą miały na celu promowanie takich inicjatyw, jak wdrożenie transgranicznych korytarzy 5G dla zautomatyzowanych pojazdów podłączonych do sieci, obserwacje satelitarne i nawigacja, obliczenia wielkiej skali, sztuczna inteligencja lub cyberbezpieczeństwo. Jednocześnie nowy program „Horyzont Europa” będzie nadal wspierać przyszłe badania nad tymi technologiami. Aby jednolity rynek mógł działać w praktyce, Unia powinna także wspierać finansowo administracje krajowe. Ma to szczególne znaczenie dla współpracy administracyjnej, działań w zakresie egzekwowania prawa, dostępu obywateli i przedsiębiorstw do informacji oraz budowania potencjału. Wsparcia potrzebują również przedsiębiorstwa pragnące uzyskać dostęp do jednolitego rynku w celu zwiększenia skali swojej działalności. Takie wsparcie przewidziane jest w przyszłych programach, takie jak program na rzecz jednolitego rynku, program InvestEU lub program na rzecz współpracy w zakresie podatków i cel. Szybkie osiągnięcie porozumienia w sprawie wniosków Komisji dotyczących budżetu na lata 2021–2027 pozwoli na udzielenie tego wsparcia we właściwym czasie.

Kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie, które należą do kompetencji państw członkowskich, ułatwiają zdobywanie umiejętności mogących zwiększać mobilność pracowników na jednolitym rynku. Z kolei mobilność pracowników może ułatwiać zdobywanie nowych kompetencji i umiejętności. Unia może pomóc państwom członkowskim w osiąganiu lepszych wyników, na przykład w ramach Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności, koalicji na rzecz umiejętności cyfrowych i zatrudnienia, europejskiego obszaru edukacji⁷⁴ oraz europejskiej przestrzeni badawczej. Niejednokrotnie praktyczną przeszkodą dla mobilności pracowników, zakładania działalności gospodarczej w innym państwie członkowskim lub prowadzenia działalności transgranicznej jest język. Na przykład w ramach zamówień publicznych 23 % badanych przedsiębiorstw uznało, że język stanowi „bardzo istotną przeszkodę” dla transgranicznego składania ofert. Częściowym rozwiązaniem może być edukacja, wymiany w ramach programu Erasmus oraz, do pewnego stopnia, tłumaczenie maszynowe. Wspomniany wyżej jednolity portal cyfrowy przewiduje, że informacje powinny być dostępne dla obywateli i przedsiębiorstw w co najmniej jednym innym języku. Co więcej, inicjatywy dwustronne takie jak europejskie centra konsumenckie okazały się skuteczne w budowaniu zaufania ponad granicami językowymi.

Podsumowanie

⁷⁴ Ta sztandarowa inicjatywa Unii ma na celu pokazanie, że granice nie są przeszkodą w uczeniu się, studiowaniu i prowadzeniu badań.

Po 25 latach funkcjonowania jednolity rynek nadal posiada duży niewykorzystany potencjał. Jest to największy atut Europy, jeśli chodzi o stymulowanie wzrostu i innowacji, przyciąganie inwestycji i wspieranie konkurencyjności jej przedsiębiorstw na zglobalizowanych rynkach. Korzyści płynące z jednolitego rynku dostrzegane są także przez obywateli. Dzięki jednolitemu rynkowi Europejczycy mogą studiować, podróżować, mieszkać i pracować tam, gdzie zechcą. Mają większy wybór i płacą niższe ceny, jak również korzystają z wysokich standardów ochrony środowiska, ochrony socjalnej i ochrony konsumentów. W obliczu niskiego wzrostu gospodarczego i rosnącej konkurencji międzynarodowej program na rzecz jednolitego rynku nadal będzie miał zasadnicze znaczenie dla zapewnienia, by gospodarka Unii była bardziej odporna, innowacyjna, produktywna, sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu.

Unia Europejska musi wykazać się zdolnościami przywódczymi i odwagą polityczną, aby dalej rozwijać jednolity rynek. Konieczne będzie znaczne zaangażowanie polityczne w celu pogłębienia integracji w tych obszarach jednolitego rynku, w których istnieje znaczny niewykorzystany potencjał, w tym w obszarze usług i opodatkowania, oraz w celu promowania uczciwości i integracji. Konieczny będzie również ambitny program, aby zapewnić ciągle i terminowe dostosowywanie się do nowych wyzwań, co będzie wymagać pogłębienia integracji na jednolitym rynku, w celu uniknięcia przywracania barier na tradycyjnych rynkach i pojawiania się nowych barier w sektorach o strategicznym znaczeniu w przyszłości, takich jak technologie cyfrowe, sztuczna inteligencja czy gospodarka niskoemisyjna. Bardziej niż kiedykolwiek wcześniej musimy się starać, aby retoryka szła w parze z osiągnięciem wyników. Musimy też zorganizować otwartą debatę na najwyższym szczeblu, aby w rezultacie przywódcy podjęli nowe zobowiązanie dotyczące jednolitego rynku w odniesieniu do wszystkich jego aspektów.

W świecie, w którym kwestionuje się multilateralizm, jednolity rynek nabiera dziś jeszcze większego znaczenia niż 25 lat temu. Jednolity rynek nie jest celem samym w sobie, lecz narzędziem zapewniającym dobrobyt obywateli i konkurencyjność unijnej gospodarki. Stanowi on podstawę stabilnej i odpornej jednej waluty. Jednolity rynek wzmacnia pozycję Unii i jej wpływ na świecie. Komisja w związku z tym zwiększy monitorowanie i analizę jednolitego rynku w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i będzie na bieżąco informować Radę Europejską o rozwoju sytuacji. Komisja ponadto:

- wzywa Radę Europejską do zapewnienia szybkiego przyjęcia przez Radę wraz z Parlamentem Europejskim do końca marca 2019 r. inicjatyw ustawodawczych w ramach strategii jednolitego rynku, jednolitego rynku cyfrowego oraz unii rynków kapitałowych i unii bankowej, wymienionych w załączniku I, a także innych inicjatyw wymienionych w niniejszym komunikacie, w tym dotyczących wymiaru społecznego, ochrony konsumentów oraz energii i transportu;
- wzywa Radę Europejską do zadbania o to, by administracje na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, przy wsparciu Komisji, zwiększyły wysiłki na rzecz transpozycji, stosowania i egzekwowania wszystkich przepisów dotyczących jednolitego rynku, unikając jednocześnie nadmiernie rygorystycznego wdrażania;
- wzywa Radę Europejską do odnowienia współpracy z obywatelami i przedsiębiorstwami w celu zapewnienia stałego poparcia politycznego i publicznego dla jednolitego rynku, zwłaszcza w kontekście wyborów do Parlamentu Europejskiego;
- zwraca się do Rady Europejskiej, by w oparciu o niniejszy komunikat przeprowadziła dogłębną dyskusję na szczeblu przywódców na temat jednolitego rynku w odniesieniu do wszystkich jego wymiarów w celu określenia wspólnych priorytetów w zakresie działania i stosownych mechanizmów, tak aby powiązać bardzo potrzebne nowe

zaangażowanie polityczne na rzecz jednolitego rynku z konkretnymi wynikami na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.